

Príležitostná štúdia NBS č. 1/2021

Výroba motorových vozidiel na Slovensku, 2005-2015

Biswajit Banerjee a Juraj Zeman

© Národná banka Slovenska 2021
research@nbs.sk

Táto publikácia je dostupná na internetovej stránke NBS
<https://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-vyskumu>

Prezentované názory a výsledky v tejto štúdii sú názormi autorov a nevyjadrujú
oficiálne stanovisko Národnej banky Slovenska.

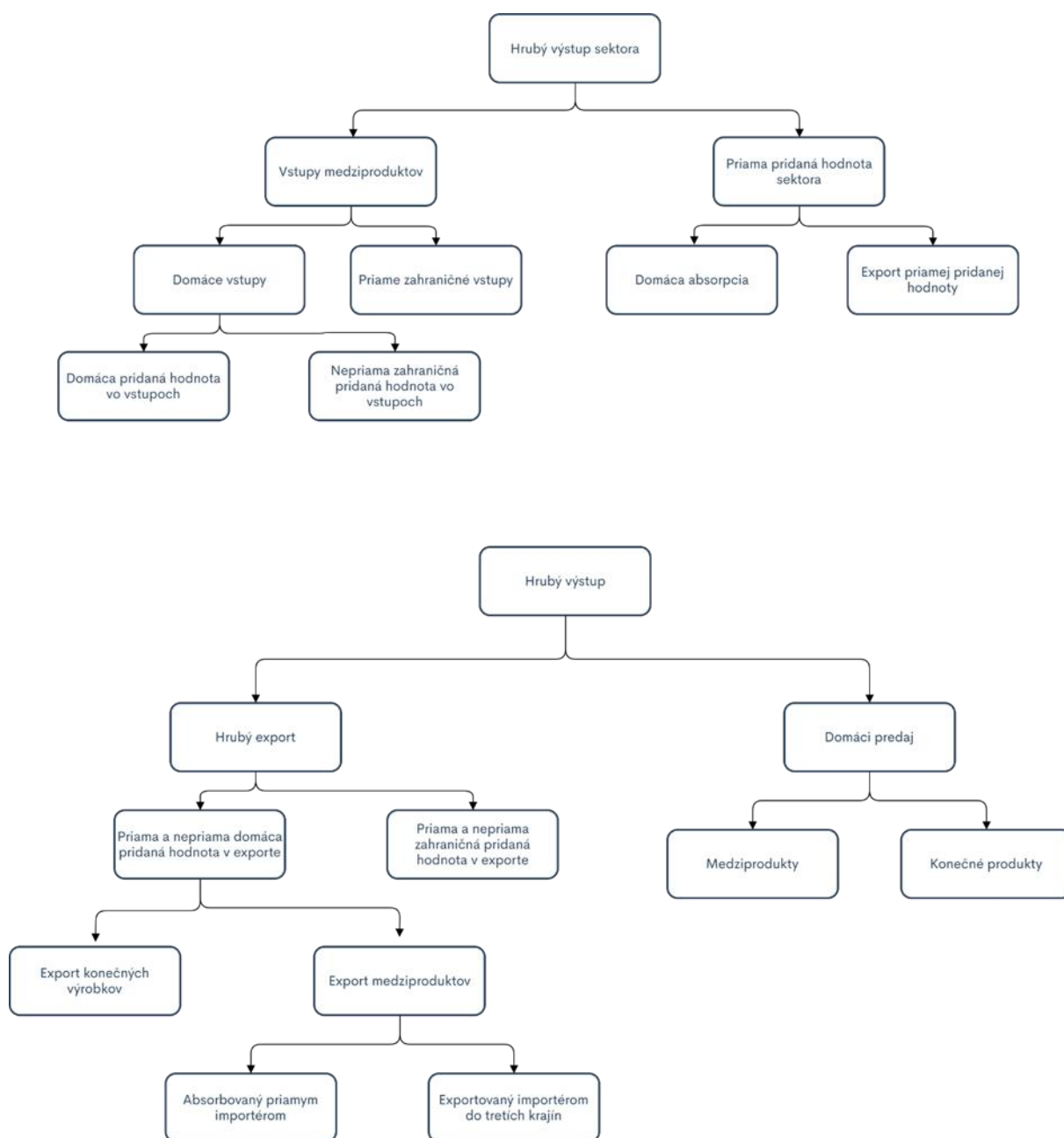
Práca neprešla jazykovou úpravou.

Krátke časti textu, nie viac ako dva odseky, môžu byť citované bez predchádzajúceho
súhlasu autorov, pokiaľ bude úplne uvedený zdroj.

Netechnické zhrnutie

Táto štúdia skúma vývoj slovenského automobilového sektoru v rokoch 2005–2015, pričom vychádza z najnovšej aktualizácie (december 2018) modelovej databázy OECD medzi krajinami (ICIO). Práca hodnotí úlohu globálnych hodnotových reťazcov (GVC) v automobilovom sektore Slovenska a zameriava sa na väzby z hľadiska hrubej výroby a pridanej hodnoty (vid' obrázok 1).

Obrázok 1. Prepojenia GVC z pohľadu výroby a pridanej hodnoty

Zdroj: Autori.

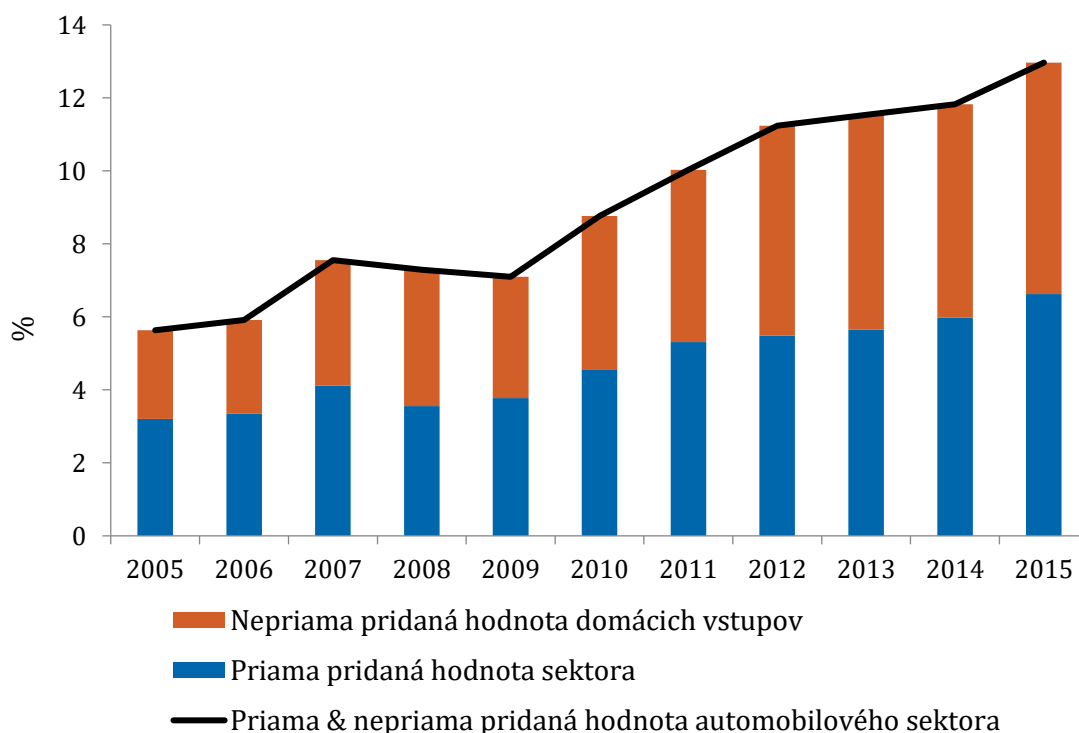
Dôležitosť odvetvia motorových vozidiel v slovenskej ekonomike postupom času neustále rástla. Podiel tohto sektoru na hrubej produkcii celej ekonomiky vzrástol z približne 7 percent v roku 2005 na 13 percent v roku 2015. Medziprodukty aj konečné výrobky sa významne podieľajú na hrubej produkcii tohto odvetvia. Podiel výroby konečných výrobkov však má od začiatku globálnej finančnej krízy klesajúci trend a klesá z maxima 59 percent v roku 2008 na 43 percent v roku 2015. Pokles podielu finálnych výrobkov naznačuje zvyšujúcu sa fragmentáciu dodávateľských reťazcov v automobilovom priemysle.

Sektor motorových vozidiel na Slovensku vo veľkej miere závisí od importovaných medziproduktov, ale závislosť od domácich medziproduktov sa časom zvýšila. Podiel priameho dovozu na medziproduktoch v sektore motorových vozidiel sa znížil zo 64 percent v roku 2005 na 53 percent v roku 2015. Tento trend naznačuje, že Slovensko sa v tomto sektore posúva v hodnotovom reťazci nahor.

Celková domáca pridaná hodnota obsiahnutá v hrubej produkcii sektoru motorových vozidiel je oveľa vyššia ako pridaná hodnota priamo generovaná v tomto sektore. Zahŕňa tiež domácu pridanú hodnotu vytvorenú pri výrobe domácich medziproduktov používaných pri výrobe motorových vozidiel (tzv. nepriama pridaná hodnota).

Nepriama pridaná hodnota vytvorená pri výrobe vstupov z domácich zdrojov sa postupne blížila k úrovni priamej pridanej hodnoty generovanej v sektore motorových vozidiel (viď obrázok 2).

Obrázok 2. Priama a nepriama pridaná hodnota vo výrobe motorových vozidiel (v % z celkovej pridanej hodnoty v slovenskej ekonomike)

Zdroj: ICIO 2018, výpočty autorov.

Slovenský sektor motorových vozidiel je vysoko integrovaný do GVC, pričom miera účasti GVC predstavuje okolo 67 percent hrubého vývozu v roku 2015. Hlavným kanálom integrácie je spätné prepojenie. Kanál predného prepojenia pomaly rastie, ale je pomerne slabý, pričom index predného pripojenia v roku 2015 predstavoval 8 percent hrubého vývozu.

Doplňujúcimi ukazovateľmi k miere účasti v GVC sú dĺžka GVC (fragmentácia), ktorá udáva počet výrobných etáp zapojených do reťazca a tiež vzdialenosť výrobku daného sektora od konečného dopytu.

Fragmentácia výroby v automobilovom priemysle na Slovensku patrí k najvyšším na svete. Vzdialenosť od konečného dopytu sa začala zvyšovať po roku 2008, čo znamená, že výrobný proces sa v pokrízovom období pohyboval nahor (proti prúdu), čo sa prejavuje v rastúcom význame medziproduktov v exporte.

Odhaduje sa, že hypotetický 10-percentný negatívny šok do globálneho konečného dopytu po motorových vozidlách by znížil rast slovenského HDP o 1 percentuálny bod.

Tabuľka 1. Dopad 10 % negatívneho šoku v dopyte po automobiloch podľa pôvodu šoku

Pôvod šoku	Zmena priamej a nepriamej domácej pridanej hodnoty (v % z celkovej pridanej hodnoty automobilového sektora v roku 2015)	Zmena slovenského HDP (v % z celkového slovenského HDP v roku 2015)
Domáci	-0,64%	-0,07%
EÚ (okrem Slovenska)	-3,80%	-0,49%
EA	-2,68%	-0,34%
EÚ okrem EA	-1,13%	-0,15%
Zvyšok sveta	-3,39%	-0,44%
USA	-1,00%	-0,13%
Čína	-0,86%	-0,10%
Rusko	-0,23%	-0,02%
Celý svet	-7,81%	-0,99%

Zdroj: výpočty autorov.